

Да VII часткі:

1. Чаму сяброўства Насцечкі з дзяўчаткамі з яе класа можна назваць сапраўдным?
2. Што адчуваў Серж у кватэры Закрэўскіх? Падмацуўце адказ радкамі з тэксту твора.
3. Раскажыце пра сустрэчу Закрэўскага, Сержавага бацькі і маці Насцечкі пасля доўгіх гадоў разлукі. Што адчуваў кожны з дарослых?
4. Знайдзіце ў тэксце і перачытайце словы маці Насцечкі пра дружбу. Чаму, на вашу думку, чалавеку нельга жыць без дружбы, чаму трэба берагчы сяброў?

Да ўсёй аповесці:

1. Што новага вы даведаліся з твора пра чалавечыя характары і ўзаемаадносіны? Хто з герояў выклікаў у вас павагу і сімпатыі?
2. Чаму, на вашу думку, пісьменнік назваў сваю аповесць «Насцечка», а не, напрыклад, «Насцечка і Серж» або як-небудзь інакш?
3. Падбярыце назвы да кожнай часткі твора. Прыгадайце эпізоды, дзе найбольш поўна і ярка раскрываюцца характары Насцечкі, Закрэўскага, Сержа, яго бацькоў.
4. Падрыхтуйце вуснае выказванне пра аднаго з герояў аповесці (апішыце яго знешні выгляд, манеру трымацца, паводзіны, узаемаадносіны з аднакласнікамі, настаўніцай, бацькамі, старым Закрэўскім; выкажыце таксама свае адносіны да героя).
5. Ці не страціла аповесць сваёй надзённасці, актуальнасці ў наш час? Магчыма, і сёння нехта нагадаў вам герояў Кузьмы Чорнага. Падзяліцеся сваімі думкамі.
6. Уявіце, што вам прапанавалі паразважаць, як маглі скласціся лёсы Насцечкі і Сержа праз дзесяць гадоў. Якія жыццёвыя пунціны вы выбралі б для герояў аповесці? Паразжайце, якім чалавекам мог бы стаць Серж з цягам часу.
7. Разгадайце рэбус, выканайце заданне па тэме.

ПРА АПОВЕСЦЬ

Вы прачыталі аповесць Кузьмы Чорнага «Насцечка». Гэта даволі вялікі па аб'ёме твор, у ім згадваецца шэраг падзей, далёкіх ад нас па часе, адбываюцца яны ў розных месцах. Разам з га-

лоўнымі героямі — Насцечкай і Сержам — дзейнічаюць іншыя персанажы: дзядуля, маці і сяброўкі Насцечкі, бацькі Сержа, яго таварыш Мішка, настаўніца, фурманшчык, шафёр, буфетчыца. Асноўнае дзеянне — прыезд Насцечкі з дзядулем у горад, вучоба дзяўчынкі ў новай школе, яе знаёмства з аднакласнікамі і новымі людзьмі — развіваецца павольна. У творы прасочваецца некалькі сюжэтных ліній, згадваецца і пра гераічнае мінулае Закрэўскага і Сержавых бацькоў, пра бацькоў Насцечкі.

Аповесць — мастацкі твор, пераважна пражанна, у якім расказваецца пра шэраг падзей, што адбываюцца на працягу значнага перыяду жыцця галоўнага героя, паказваюцца яго ўзаемаадносіны з іншымі персанажамі.

Аповесць мае своеасаблівую будову. Найчасцей дзеянне ў ёй развіваецца нетаропка, не так імкліва, як у апавяданні. У аповесці звычайна вылучаецца некалькі сюжэтных ліній, адносна самастойных, і распавядаецца пра значныя падзеі ў жыцці герояў.

Апавяданне і аповесць — эпічныя жанры, яны маюць шмат агульнага, нават паходзяць ад аднаго слова — *апавядаць*, гэта значыць паведамляць, расказаць пра што-небудзь.

Аповесць — надзвычай пашыраны жанр у беларускай прозе. Прыгадайце твор Міхася Лынькова «Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў». Гэта прыгодніцкая аповесць-казка. У ёй апісваюцца казачныя і незвычайныя здарэнні і прыгоды. І галоўным героем аповесці аўтар зрабіў не чалавека, а ляснога звера.

Аповесць прыцягвае нашу ўвагу шырокім паказам жыцця, рухам значных падзей, зменаў шматлікіх эпізодаў, дэталёвай абмалёўкай герояў, іх перажыванняў і хваляванняў, учынкаў і паводзін.

1. Які літаратурны твор называецца аповесцю? Назавіце асноўныя прыкметы аповесці як літаратурнага жанру.
2. Згадайце аповесці, вывучаныя ў пятым класе, і тыя, што вы прачыталі самастойна. Падзяліцеся сваімі ўражаннямі пра адну з іх.
3. Разгадайце крыжаванку.

